

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยหัวข้อ การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชานิทานพื้นบ้านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยการใช้บทบาทสมมุติและการใช้เพลงพื้นบ้าน มีสาระสำคัญดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้วิชานิทานพื้นบ้านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยการใช้บทบาทสมมุติและการใช้เพลงพื้นบ้าน

สมมติฐานการวิจัย

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้วิชานิทานพื้นบ้านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยการใช้บทบาทสมมุติสูงกว่ากลุ่มที่เรียนโดยการใช้เพลงพื้นบ้าน

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้จากการสุ่มอย่างเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุรธรรมพิทักษ์ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมาที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2536 จำนวน 60 คน เลือกโรงเรียนสุรธรรมพิทักษ์ เนื่องจากเป็นโรงเรียนเดียวในจังหวัดนครราชสีมาที่เปิดสอนรายวิชา ท 031 เป็นวิชาเลือก สำหรับ

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 แบ่งตัวอย่างประชากรออกเป็น 2 ห้อง โดยใช้วิธีจับคู่
คะแนนของนักเรียนที่เลือกเรียนรายวิชา ท 031 เป็นวิชาเลือก ของโรงเรียนสุรธรรม
พิทักษ์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2536 โดยใช้ผลการเรียนวิชา ท 101 ภาษาไทย
ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2536 ที่เท่ากัน ได้ตัวอย่างประชากร ห้องเรียนละ 30 คน
เลือกห้องเรียน เพื่อใช้เป็นกลุ่มทดลองที่เรียนโดยการขับบทบาทสมมุติกับกลุ่มที่เรียนโดย
การใช้เพลงพื้นบ้าน จำนวนอย่างละ 1 ห้องเรียน โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการสอนวิชานิทานพื้นบ้านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียน
โดยการขับบทบาทสมมุติ กับการใช้เพลงพื้นบ้านที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ยึดแนวการแบ่งนิทาน
ตามรูปแบบ (Form) ของ กุหลาบ มลลิกะมาส โดยนำเนื้อหาของนิทาน ไปให้
วิทยากรพิจารณาใส่ทำนองเพลงให้เหมาะสมกับเนื้อหาของนิทานพื้นบ้าน หลังจากนั้น
จึงแต่งบทเพลงนิทานพื้นบ้านตามฉันทลักษณ์ของเพลงแต่ละชนิด ส่วนเนื้อหาในแผนการสอน
โดยขับบทบาทสมมุติ ได้กำหนดสถานการณ์ให้สัมพันธ์และสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียน
การสอนโดยการใช้เพลงพื้นบ้าน รวมทั้งสิ้น 8 แผนการสอน ซึ่งแต่ละแผนการสอนจะมี
จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม เนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกัน

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชานิทานพื้นบ้าน ของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นข้อสอบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก ซึ่งแบบทดสอบฉบับนี้มีค่าความ
เที่ยง 0.93 มีค่าระดับความยากง่ายระหว่าง 0.28 - 0.77 มีค่าอำนาจจำแนก
ตั้งแต่ 0.20 - 0.70

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำแผนการสอนที่สร้างขึ้นไปทดลองสอน เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการ
เรียนและความคงทนในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยการใช้
บทบาทสมมุติ กับการใช้เพลงพื้นบ้าน โดยทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนการทดลอง
ของตัวอย่างประชากรทั้งสองกลุ่ม เพื่อวัดความรู้พื้นฐานของนักเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัด

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ได้สร้างขึ้น และผ่านขั้นตอนการหาค่าความยากง่าย ค่าอำนาจ
จำแนก และค่าความเที่ยงมาแล้ว หลังจากนั้นผู้วิจัยทดลองสอนวิชานิทานพื้นบ้านของนัก
เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยการใช้บทบาทสมมติ กับการใช้เพลงพื้นบ้าน ตาม
แผนการสอนที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นทั้งสองกลุ่ม จำนวนนักเรียนกลุ่มละ 30 คน ในเวลา
เรียนปกติ ใช้เวลาในการสอน 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 วัน วันละ 2 คาบ คาบละ 50
นาที

3. เมื่อทดลองสอนครบตามกำหนดแล้ว ให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผล
สัมฤทธิ์ทางการเรียนชุดเดิมที่ใช้วัดก่อนการทดลอง ทั้งสองกลุ่ม และหลังจากนั้น 2
สัปดาห์ ให้นักเรียนทำแบบทดสอบชุดเดิม เพื่อวัดความคงทนในการเรียนรู้

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนแบบทดสอบ
วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชานิทานพื้นบ้าน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
2. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ของคะแนนทดสอบก่อนการทดลองของกลุ่มที่
เรียนโดยการใช้บทบาทสมมติ กับกลุ่มที่ใช้เพลงพื้นบ้าน โดยการทดสอบค่าที (t-test)
3. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ของคะแนนทดสอบก่อนการทดลองและหลัง
การทดลองของแต่ละกลุ่ม โดยการทดสอบค่าที (t-test)
4. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ของคะแนนทดสอบหลังการทดลองระหว่างกลุ่ม
ที่เรียนโดยการใช้บทบาทสมมติ กับกลุ่มที่ใช้เพลงพื้นบ้าน โดยการทดสอบค่าที (t-test)
5. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ของคะแนนทดสอบหลังการทดลองครั้งที่ 1
กับครั้งที่ 2 ของแต่ละกลุ่ม โดยการทดสอบค่าที (t-test)
6. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ของคะแนนทดสอบหลังการทดลองครั้งที่ 2
ระหว่างกลุ่มที่เรียนโดยการใช้บทบาทสมมติ กับกลุ่มที่ใช้เพลงพื้นบ้าน โดยการทดสอบค่า
ที (t-test)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชานิทานพื้นบ้านของนักเรียนที่เรียนโดยการใช้บทบาทสมมุติสูงกว่ากลุ่มที่เรียนโดยการใช้เพลงพื้นบ้าน
2. นักเรียนที่เรียนวิชานิทานพื้นบ้าน โดยการใช้บทบาทสมมุติ กับการใช้เพลงพื้นบ้าน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น
3. หลังการเรียนจบไปแล้ว 2 สัปดาห์ นักเรียนที่เรียนวิชานิทานพื้นบ้าน โดยการใช้บทบาทสมมุติ มีความคงทนในการเรียนรู้สูงกว่า กลุ่มการใช้เพลงพื้นบ้าน
4. หลังการเรียนจบไปแล้ว 2 สัปดาห์ นักเรียนที่เรียนวิชานิทานพื้นบ้าน โดยการใช้บทบาทสมมุติ กับการใช้เพลงพื้นบ้าน ยังมีความคงทนในการเรียนรู้

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชานิทานพื้นบ้านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างกลุ่มที่เรียนโดยการใช้บทบาทสมมุติกับกลุ่มที่เรียนโดยการใช้เพลงพื้นบ้านแตกต่างกัน โดยที่กลุ่มที่เรียนโดยการใช้บทบาทสมมุติมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มที่เรียนโดยการใช้เพลงพื้นบ้าน เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ ทิศนา แคมมณี (2519: 41) ที่ว่า บทบาทสมมุติเป็นวิธีการที่ใช้ในการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในเรื่องที่เรียน เป็นการฝึกให้ผู้แสดงได้ประสบกับสถานการณ์จริงในสภาพของการสมมุติขึ้นมา เพื่อฝึกให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และทดลองปรับพฤติกรรมของตนอย่างมีประสิทธิภาพในภาวะต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิตยา ประพฤติกิจ (2526: 60) วิรัช วงศ์กันท์วัฒนา (2529: 46) และสมเดช อาริสวัสดิ์ (2530: 81-83) พบว่า การใช้บทบาทสมมุติมีผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยสูงขึ้น ช่วยให้การเรียนภาษามีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงซึ่งใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด นอกจากจะทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง ซึ่งใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุดแล้ว จากงานวิจัยของ สุจิตรา บัวคำภา (2525: 51) พบว่า นักเรียนกลุ่มที่เรียนโดยใช้บทบาทสมมุติ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทัศนคติเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่เรียนปกติ

สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จีพรธ สุธลอคซ์ (2530: 56) ฮีคาร์ตัน ศรีสวัสดิ์ (2532: 72-73) ศิริวรรณ เจริญจิตต์กุล (2533: 54) สมศิริ ปลื้มจิตต์ (2534: 59-63) โชลิม ชาร์นและเยล ชาร์น (Shlomo Sharan, and Yale Sharan 1976: 160) เจอรัลด์ แอล คลอร์ และโรเบิร์ต เอ็ม เบย์ (Gerald L. Clore และ Robert M. Bray, 1978:156) และ อาร์เชอเลนซ์ การ์ทเทรลล์ ทาวน์เนอร์ (Arthurlence Gartrell. Towner, 1981: 5091-A) พบว่า การใช้บทบาทสมมติช่วยพัฒนาความเข้าใจ ความรู้สึก ความคิด และพฤติกรรมของบุคคลต่าง ๆ ทำให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนซึ่งสามารถปฏิบัติตนได้ถูกต้องเหมาะสมยิ่งขึ้นเมื่อเผชิญกับสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกันในภายหลัง จากผลการวิจัยดังกล่าวสนับสนุนให้เห็นว่าการสอนโดยการใช้บทบาทสมมติจะช่วยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

ผลการเปรียบเทียบความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียน กลุ่มที่เรียนโดยการใช้บทบาทสมมติกับกลุ่มที่เรียนโดยใช้เพลงพื้นบ้าน ปรากฏว่า เมื่อทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน หลังจากเรียนเสร็จสิ้นไปแล้ว 2 สัปดาห์ พบว่า ผู้เรียนกลุ่มที่เรียนโดยใช้บทบาทสมมติ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มที่เรียนโดยการใช้เพลงพื้นบ้าน เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่า ผู้เรียนกลุ่มที่เรียนโดยการใช้บทบาทสมมติ มีความคงทนในการเรียนรู้สูงกว่ากลุ่มที่เรียนโดยใช้เพลงพื้นบ้าน ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของเอฟ ไอ เอ็ม แคร็ก (F.I.M. Craik, 1976: 19) ที่ว่าองค์ประกอบที่สำคัญที่จะเก็บความคงทนในการเรียนรู้ได้คือ การเรียนรู้เบื้องต้นที่สมบูรณ์ ทั้งนี้เนื่องจากผู้เรียนจะต้องเรียนรู้การแสดงบทบาทสมมติตั้งแต่ การอ่านเรื่อง การตีความเนื้อหาของเรื่องที่จะแสดง การสรุปเรื่องราว การวางแผนการแสดง การแบ่งบท การซ้อมบทก่อนการแสดง การแสดงจริง การอภิปรายหลังการแสดงสิ้นสุด บางเรื่องก็ต้องมีการจัดแสดงใหม่ แล้วจึงอภิปรายสรุปซ้ำอีกครั้ง จะเห็นได้ว่าขั้นตอนแสดงบทบาทสมมติ ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้การแสดงและการใช้บทบาทการแสดงตั้งแต่เริ่มต้นจนจบเรื่อง ทำให้ผู้แสดงและผู้ชมเข้าใจเรื่องราวได้ตรงกันตลอดการแสดง ทำให้เรื่องราวที่แสดงสมบูรณ์ตามแนวคิดของแคร็ก ส่วนการใช้เพลงพื้นบ้าน ผู้เรียนมีโอกาสได้ศึกษาจากเนื้อเพลง ซึ่งเนื้อหาของเนื้อเพลงต้องมีการประพันธ์ให้ครอบคลุมเนื้อหาของนิทานเพื่อให้ได้ความและกินความ คือทำให้เนื้อความสั้น กระชับ เพื่อให้ได้เสียงตรงตามฉันทลักษณ์ ต้องตีความ หลังจากนั้นจะเป็นการฝึกร้องเพลง แล้วจึงทำความเข้าใจกับ

เนื้อหาของบทเพลงอีกครั้งเป็นการเริ่มต้นการเรียนรู้ที่มีขั้นตอนน้อยและกระชับ แต่ไม่ได้รายละเอียดเท่ากับขั้นตอนการใช้บทบาทสมมุติ จากขั้นตอนการเรียนรู้ดังกล่าว สอดคล้องกับข้อสรุปของ สุชา จันทรเฒ (ม.ป.ป.: 86) ที่ว่า การเรียนที่ทำให้มีสิ่งที่ยากน้อย และจำสิ่งที่เรียนได้ดีคือ ผู้เรียนต้องมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ด้วย ซึ่งใกล้เคียงกับการเรียนโดยการใช้บทบาทสมมุติมากกว่าการเรียนโดยการใช้เพลงพื้นบ้าน เพราะการแสดงบทบาทสมมุติเหมือนกับตัวผู้เรียนได้กระทำกิจกรรมนั้นด้วยตนเองจริง ๆ

เมื่อพิจารณาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มที่เรียนโดยการใช้บทบาทสมมุติ หลังการทดลองครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 แล้ว จะพบว่าคะแนนลดลงเล็กน้อย คือ -0.90 ในส่วนนี้อธิบายได้จากคำกล่าวโดยสรุปของ เอฟ ซี บาร์ทเลตต์ (F.C. Bartlett, 1932: 165,307) ที่ว่า ในช่วงเวลาที่ผ่านไปความจำของบุคคลจากการเรียนรู้สิ่งใดสิ่งหนึ่ง จะมีการปรับตัวให้กระชับมากขึ้นเหลือเพียงความหมายของสิ่งที่จำ ในขณะที่ปริมาณการจำจะลดลงไปเรื่อย ๆ ซึ่งผลจากการทดสอบครั้งที่ 2 ของกลุ่มที่เรียนโดยการใช้บทบาทสมมุติลดลงจากครั้งที่ 1 มีค่าเท่ากับ -0.90 นอกจากนี้ในช่วงเวลาที่ผ่านไป 2 สัปดาห์ ผู้เรียนทุกกลุ่มต่างก็มีกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติมากมาย เช่น การเตรียมตัวสอบปลายภาคเรียน การเรียนในแต่ละรายวิชา การทบทวนในแต่ละรายวิชาก่อนสอบปลายภาค กิจกรรมประจำวันอื่น ๆ และการสอบปลายเรียนที่ 2 กิจกรรมเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นกิจกรรมที่แทรกเข้ามาหลังการเรียนรู้ ซึ่งมีผลทำให้ไประงับความจำที่เรียนรู้มา ในแบบการตามระงับ ตามทฤษฎีการรบกวนของเอ ดี แบดเดเลย์ (A.D. Baddeley 1976: 80-83) ที่ว่า ความสามารถทางด้านการจำของบุคคลทั่วไป โดยเฉลี่ยจะลดลงไปในลักษณะและปริมาณที่ใกล้เคียงกันเมื่อเวลาผ่านไป

ส่วนกลุ่มที่เรียนโดยการใช้เพลงพื้นบ้าน เมื่อพิจารณาจะพบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองครั้งที่ 2 เพิ่มขึ้นจากครั้งแรก 1.63 ในส่วนนี้อธิบายได้จากคำกล่าวของ สุจริต เพียรชอบ (2531: 193) และ พรทิพย์ ศิริสมบุรณ์เวช (2532: 2-3) ที่ว่า บทเพลงมีส่วนช่วยในการจดจำเนื้อหาได้แม่นยำ เนื่องจากธรรมชาติของเพลงมีความไพเราะ ท่วงทำนองและถ้อยคำของเพลงทำให้เห็นภาพพจน์ได้ ทำให้ผู้ฟังสนใจอยากฟัง อยากร้องตาม เป็นผลให้จำเนื้อหาเพลงได้ การฟังและร้องหลาย ๆ ครั้ง ก็เป็นการทบทวนเนื้อหาหรือเนื้อเพลงไปด้วย โดยเฉพาะเพลงที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เนื้อหาของเพลงเป็นเรื่องราวของนิทานพื้นบ้าน ซึ่งจากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่า

ผู้เรียนมีความสนใจ ใคร่รู้เรื่องราวของนิทานทุกเรื่องที่น่ามาใช้สอน สอดคล้องกับ คำกล่าวของ บอยด์ ฮาลตัน (Boyd. Halton, 1964: 23-24) ที่ว่า การศึกษาสิ่งใด ก็ตามถ้าเป็นการเรียนที่ตรงกับความสนใจและตั้งใจของผู้เรียนแล้วย่อมส่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และอาจเนื่องมาจากข้อสอบที่ใช้เป็นข้อสอบชุดเดิม ดังนั้นหลังจากผ่านการทดสอบก่อนเรียน และการทดสอบหลังเรียนครั้งที่ 1 มาแล้ว ผู้เรียนบางคน อาจจะไปอภิปรายความถูกต้องของข้อทดสอบกัน ทำให้ค้นพบคำตอบที่ถูกต้องและจดจำ มาสอบในครั้งที่ 2

ข้อเสนอแนะในการเรียนการสอน

1. ครูควรให้นักเรียนได้มีโอกาสสร้างสถานการณ์สมมุติขึ้นมาเอง เพื่อให้ผู้เรียนได้แก้ปัญหาที่ ๗ ตามความคิด ความเข้าใจของผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนคิดด้วยตนเองอย่างอิสระ เพื่อส่งเสริมทางด้านความคิดและการหาเหตุผลด้วยตัวของผู้เรียนเอง
2. การสอนแต่ละคาบ ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงออกทางความคิด หรือการแสดงความคิดเห็นให้ครบทุกคน
3. ครูควรศึกษาทำนองเพลงพื้นบ้านที่จะสอนให้เข้าใจแล้วฝึกร้องจนสามารถร้องได้คล่องแคล่วก่อนที่จะสอนจริง
4. ขณะสอนร้องเพลง ครูควรเน้นให้ผู้เรียนปรบมือให้จังหวะของเพลงนั้น ๆ ให้ถูกต้อง เพื่อให้สามารถแบ่งวรรคตอนได้อย่างถูกต้อง และเกิดความพร้อมเพรียงในขณะร้องเพลง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยการสอนโดยใช้บทบาทสมมุติ กับการใช้เพลงพื้นบ้าน กับนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่เลือกเรียน รายวิชา วรรณกรรมพื้นบ้าน
2. ควรมีศึกษาตัวแปรอื่น ๆ กับการใช้บทบาทสมมุติกับการใช้เพลงพื้นบ้าน ประกอบการสอน เช่น เจตคติ ความขยันหมั่นเพียรในการเรียน ความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นต้น
3. ควรมีการเปรียบเทียบการสอนโดยใช้เพลงพื้นบ้านของจังหวัดนครราชสีมา กับการใช้เพลงพื้นบ้านของท้องถิ่นอื่น ๆ